

Željko KWOKAL

Jedan otok (znanja), dva imena i mnogo europeizma

Nesumnjivo je da u hrvatskom arhipelagu imena od skoro 1300 otoka, otočića i grebena imama dosta prijepora, nesporazuma, a pogotovo paralelizma između službenog i narodnog nazivlja. No otok koji prednjači po tome sigurno je Koločep. Oni koji se na njemu radaju, žive te domaći stanovnici Dubrovnika zovu ga, bez izuzetaka, Kalamota. Svi ostali zovu ga - Koločep. Ta dva imena dugo koegzistiraju bez isključivosti, nadmetanja i suprotstavljanja. Kalamota (na Peloponezu se nalazi grad imenom Kalamata) potječe od grčke imenice koja znači trsku odnosno ribolovni alat koji se sastoji od trske-štapa, konopa i udice.

Taj se alat nekada, ne samo na Kalamoti nego i drugdje u Dalmaciji, zvao kalamuća. Koločep je slavensko odnosno hrvatsko име Kalamote. Iz elafitskog aristokratskog mira Koločep se 2005. izvlači (poslije, na žalost, povlači) pred hrvatsku javnost, jer se na njemu osniva ustanova Otok znanja. Ta sintagma nosi je ideju o pretvaranju Koločepa u otok obrazovanja, znanosti i znanja. Na njemu bi znanstvenici, ne samo iz Hrvatske, održavali sastanke, seminare, skole, predavanja ili jednostavno rečeno, radići svoj posao.

Također, razmjenjivali bi ideje, radili na zajedničkim projektima, obrazovali i zainteresirane gradi.

Riječju, Koločep je trebao postati otok promocije znanja i popularizacije znanosti. U sve to uvelo bi se, na razne načine, lokalno stanovništvo, a koločepski hotel s pripadajućim nekretninama predstavljao bi fizičku bazu realizacije projekta. Ideju promovira blagoglagoljivi ravnatelj ustanove te impresivno internacionalno tijelo sastavljeno od stručnjaka raznih profila. Nije trebalo dugo i pokazalo se da iza ideje (i skrenutim određivanjem) postoji i najglasniji propagator, koji su zapravo ispal i seprtljava prethodnicu bubrebara i barjaktara, stupašalon pravih igrača i namjera.

Njega čine finansijski i nekretinski mješvari, gologuzi tajkuni balkanske provenijencije koji nemaju ništa a hteli bi sve, inozem-

ni poslovni ljudi sumnjivih namjera, ugledni! bankari i još ugledniji političari čiji ugled se danas cipelari po hodnicima sudova i privrata. Uglavnom, ideja propada jer se nije radio o nikakvom znanju nego o nekretninskoj aferi s jednim hotelom, sedam vila i nekoliko tisuća četvornih metara zemljišta?

No što se otoka i znanja tiče, Kalamota ima interesantnu povijest. Zahvaljujući brodomašu odnosno brodarstvu iz 14. i 15. stoljeća Koločep je bio ne samo otok blagostanja nego i znanja. Tako u 15. stoljeću ima nešto manje od 70 brodova koji plavidbenim sposobnostima i opremljenošću mogu ploviti ne samo uz albansku i talijansku obalu nego se spuštati u dublje u Sredozemlje. Osim kaptana patrona i časnika, na brodovima su bili obaveznici i sribanusi. Osobe su to široka obrazovanja koji su trebali znati ne samo osnovne pomorske vještine nego i trgovinu, knjigovodstvo, pomorske propise i zakone raznih zemalja, poslove osiguranja, a upućivani su i u diplomatske vještine jer su bili vjerni podanici Dubrovačke Republike koja ih je i postavljala na te poslove.

Po zakonu morali su obvezno učiti književnost i matematiku, a kako su im učitelji bili Talijani, jezike su znali po definiciji. Ni nakon 600 godina nije se previše promjenjila percepcija temeljnog obrazovanja i znanja čovjeka koji se smatra zrelin (matura u Hrvatu 21. stoljeća). Zbog visine obrazovnih zahtjeva tu su službu na kraju mogli obnašati samo plemići. Budući da Kalamota ima jednu od zaštićenijih tuka u Dalmaciji, preko godine bila je mjesto sidrenja brodova raznih zemalja i posada. Kako je pak dubrovačka intelektualna blagoglagoljivi ravnatelj ustanove te impresivno internacionalno tijelo sastavljeno od stručnjaka raznih profila. Nije trebalo dugo i pokazalo se da iza ideje (i skrenutim određivanjem) postoji i najglasniji propagator, koji su zapravo ispal i seprtljava prethodnicu bubrebara i barjaktara, stupašalon pravih igrača i namjera.

Njega čine finansijski i nekretinski mješvari, gologuzi tajkuni balkanske provenijencije koji nemaju ništa a hteli bi sve, inozem-

ni poslovni ljudi sumnjivih namjera, ugledni! bankari i još ugledniji političari čiji ugled se danas cipelari po hodnicima sudova i privrata. Uglavnom, ideja propada jer se nije radio o nikakvom znanju nego o nekretninskoj aferi s jednim hotelom, sedam vila i nekoliko tisuća četvornih metara zemljišta?

No što se otoka i znanja tiče, Kalamota ima interesantnu povijest. Zahvaljujući brodomašu odnosno brodarstvu iz 14. i 15. stoljeća Koločep je bio ne samo otok blagostanja nego i znanja. Tako u 15. stoljeću ima nešto manje od 70 brodova koji plavidbenim sposobnostima i opremljenošću mogu ploviti ne samo uz albansku i talijansku obalu nego se spuštati u dublje u Sredozemlje. Osim kaptana patrona i časnika, na brodovima su bili obaveznici i sribanusi. Osobe su to široka obrazovanja koji su trebali znati ne samo osnovne pomorske vještine nego i trgovinu, knjigovodstvo, pomorske propise i zakone raznih zemalja, poslove osiguranja, a upućivani su i u diplomatske vještine jer su bili vjerni podanici Dubrovačke Republike koja ih je i postavljala na te poslove.

Po zakonu morali su obvezno učiti književnost i matematiku, a kako su im učitelji bili Talijani, jezike su znali po definiciji. Ni nakon 600 godina nije se previše promjenjila percepcija temeljnog obrazovanja i znanja čovjeka koji se smatra zrelin (matura u Hrvatu 21. stoljeća). Zbog visine obrazovnih zahtjeva tu su službu na kraju mogli obnašati samo plemići. Budući da Kalamota ima jednu od zaštićenijih tuka u Dalmaciji, preko godine bila je mjesto sidrenja brodova raznih zemalja i posada. Kako je pak dubrovačka intelektualna blagoglagoljivi ravnatelj ustanove te impresivno internacionalno tijelo sastavljeno od stručnjaka raznih profila. Nije trebalo dugo i pokazalo se da iza ideje (i skrenutim određivanjem) postoji i najglasniji propagator, koji su zapravo ispal i seprtljava prethodnicu bubrebara i barjaktara, stupašalon pravih igrača i namjera.

Njega čine finansijski i nekretinski mješvari, gologuzi tajkuni balkanske provenijencije koji nemaju ništa a hteli bi sve, inozem-

Hoće li se izgubiti mali jezici?

Nedavno je u razgovoru za jedan slovenski portal objasnilo zašto se nastava na studiju Gluma, kultura, mediji, koji je ove godine otvoren u Rijeci i na kojemu i on predaje, održava na hrvatskom i engleskom jeziku. Rekao je da je takvo rješenje opravданo jer će tako studenti po završetku studija dobro vladati i engleskim jezikom i moći će raditi u raznim zemljama Evropske unije kao i u Americi. Nema sumnje da je ovo objašnjenje opravданo i prihvatljivo, a za mlade je ljude poželjno da uz engleski govore još neki strani jezik jer im se time povećavaju izgledi za zapošljavanje. Neobično je međutim i problematična izjava koju je on u tom razgovoru dao, a ta je da će „mali jezici“ izgubiti »lingvistički rat« pa će za 50 godina oni možda biti samo folklorna zanimljivost, a ostvari li se crni scenarij, oni će se goroviti samo uz većernje okupljanje folklornih skupina, kako da svog narodnog bogatstva i tradicije sjećaju u srpskim, hrvatskim i slovenskim klubovima u Americi. Vrijedno je malo analizirati ove neobične zaključke uvaženog glumca. Budući da je u nas jezik istodobno i identitet naroda, znači li to da će prema navedenom scenariju, nestati i ovi narodi, a s njima i njihovi jezici i književnost? Ili će pak narodi opstatiti, ali će izgubiti i zaboraviti svoju nacionalnost i jezik i postati će neizbjegno europeji a govorit će engleski?

Teško je vjerovati da bi se takvo nešto moglo dogoditi s ovim malim, ali ipak višemilijunskim narodima koji imaju višestoljetnu povijest, kulturu, jezik i običaje. Navedeni crni scenarij Serbedžija takođe podseća one koji dulje pamte da su prije pedesetak godina neki Titovi suborci (Kosta Nad i dr.) u dubokim uvjerenjem govorili da će uskoro doći vrijeđe kad više nećemo govoriti da smo Hrvati, Srbi, Sloveni... jer ćemo se svih smatrati i govoriti da smo jugoslaveni. No Jugoslavija je, kao što znamo, propala, a narodi s »naših prostora« ne samo što su zadržali svoje jezike, već su dobili svoje države iako je i sam Tito govorio da će prije Šava teći uzvodno nego što će Hrvati imati svoju državu priznatu od UN-a. Istina je doduće da je s vremenom već niz jezika nestao i da se taj proces nastavlja, no nije je o jezicima naroda ili pak plemena od nekoliko tisuća ili desetaka tisuća ljudi koji pomalo izumiru, a s njima nestaje i njihov jezik, ili pak o narodima koji su razasuti po raznim zemljama i oni se pomalo »utapaju« u jezik zemlje u kojoj žive. Točno je također da se već godinama glavnina znanstvenih radova u časopisima objavljuje na engleskom jeziku kako bi radovi bili pristupljivi znanstvenicima širom svijeta. Zbog ove dominacije engleskog trpijeće donekle znanstveni jezici i drugih zemalja, a ne samo onih s »naših prostora«. Također je poznato da se međunarodni skupovi zbog istog razloga vode uglavnom na engleskom jeziku. Ipak, sigurno je da se ne trebamo bojati crnog scenarija o nestanku jezika i književnosti malih naroda pa makar on potjecao i od uglednog međunarodno priznatog glumca, koji je sam očito anacionalan jer vjerojatno smatra da je prevelik da bi pripadao samo jednoj maloj zemlji s »naših prostora«.

Zlatko Šporer, Zagreb

Nedavno je u razgovoru za jedan slovenski portal objasnilo zašto se nastava na studiju Gluma, kultura, mediji, koji je ove godine otvoren u Rijeci i na kojemu i on predaje, održava na hrvatskom i engleskom jeziku. Rekao je da je takvo rješenje opravданo jer će tako studenti po završetku studija dobro vladati i engleskim jezikom i moći će raditi u raznim zemljama Evropske unije kao i u Americi. Nema sumnje da je ovo objašnjenje opravданo i prihvatljivo, a za mlade je ljude poželjno da uz engleski govore još neki strani jezik jer im se time povećavaju izgledi za zapošljavanje. Neobično je međutim i problematična izjava koju je on u tom razgovoru dao, a ta je da će „mali jezici“ izgubiti »lingvistički rat« pa će za 50 godina oni možda biti samo folklorna zanimljivost, a ostvari li se crni scenarij, oni će se goroviti samo uz većernje okupljanje folklornih skupina, kako da svog narodnog bogatstva i tradicije sjećaju u srpskim, hrvatskim i slovenskim klubovima u Americi. Vrijedno je malo analizirati ove neobične zaključke uvaženog glumca. Budući da je u nas jezik istodobno i identitet naroda, znači li to da će prema navedenom scenariju, nestati i ovi narodi, a s njima i njihovi jezici i književnost? Ili će pak narodi opstatiti, ali će izgubiti i zaboraviti svoju nacionalnost i jezik i postati će neizbjegno europeji a govorit će engleski?

Zlatko Šporer, Zagreb

Stavovi objavljeni u rubrici Tribina nisu stavovi redakcije. Zadržavamo pravo kraćenja i opremanja tekstova. Uredništvo

Telefaks: +358 (0) 1 6161-650
E-mail: tribina@vjesnik.hr

www.vjesnik.hr • e-mail: vjesnikonline@vjesnik.hr • telefon: 01/6161-740

Ponedjeljak, 17. listopada 2011.

Ponedjeljak, 17. listopada 2011.

Njegovo božanstvo investitor

Upotencijalne investitore u Hrvatskoj gleda se kao u božanstva. A oni kad dolaze, kad osvajaju teren po sebi najpovoljnijim uvjetima, »gladnima zaposlenja« obećavaju brda i doline, umjesto kojih na posljeku vrlo često ostaju zjupiti ponori. Pade tako u ponor Sunčani Hvar, na njim i Obonjan, odu u stečaj Hoteli Koločep, uruši se Haludovo, rasplijuje se željezna Sisak... Nema kraja nabrajanja tih zalogaja na koje zinuše »božanski« investitori što sanjaše lik i jeftino ulaganje te brz i golemi profit, tj. olakso osvajanje i brzo trošenje hrvatskih resursa. Kad takvi uvide da s malom i brzom investicijom ne mogu preći noćni oploditi svoj kapital u mjeri koju si zadaše, bježe glamov bez obzira ili neoprimjetno nestaju.

Oni koji stoga i dalje ostaju gladni kruha, zaboravljaju sve one koji već platili danak industrijskih onečišćenja. Zaboraviše i kolika je investicija potrebna da se poslijede tih onečišćenja uklone, pogotovo onih dugotrajnih što izravno uzrokuju smrtonosne bolesti (primjerice astenuznu). Tako i novi investitori koji misle da se ulagaju u turističke pogone, pogotovo na napuštenim ruševinama industrijskih objekata, mogu brzo dodatno obogatiti, previdaju potrebu prethodnog raščišćavanja terena.

A uposlenici? Oni gladni zapošljena i kruga svagađnje? Maj i stanovnici Dugog Rata prošlog dana prosvjedovali pred načelnim Ministarstvom zaštite okoliša, a oni će se deseti godina razbole, umru od karinoma (aromatizirani ugljikovodici su kancerogeni), sigurno će vlasnik neto turističkog kompleksa biti drugi ili tko će biti njegov problem, jer će prvotni

...

Zabrinjavajuće je da su radnici i stanovnici Dugog Rata prošlog dana prosvjedovali pred načelnim Ministarstvom zaštite okoliša, a oni će se deseti godina razbole, umru od karinoma (aromatizirani ugljikovodici su kancerogeni), sigurno će vlasnik neto turističkog kompleksa biti drugi ili tko će biti njegov problem, jer će prvotni

...

Zabrinjavajuće je da su radnici i stanovnici Dugog Rata prošlog dana prosvjedovali pred načelnim Ministarstvom zaštite okoliša, a oni će se deseti godina razbole, umru od karinoma (aromatizirani ugljikovodici su kancerogeni), sigurno će vlasnik neto turističkog kompleksa biti drugi ili tko će biti njegov problem, jer će prvotni

...

Zabrinjavajuće je da su radnici i stanovnici Dugog Rata prošlog dana prosvjedovali pred načelnim Ministarstvom zaštite okoliša, a oni će se deseti godina razbole, umru od karinoma (aromatizirani ugljikovodici su kancerogeni), sigurno će vlasnik neto turističkog kompleksa biti drugi ili tko će biti njegov problem, jer će prvotni

...

Zabrinjavajuće je da su radnici i stanovnici Dugog Rata prošlog dana prosvjedovali pred načelnim Ministarstvom zaštite okoliša, a oni će se deseti godina razbole, umru od karinoma (aromatizirani ugljikovodici su kancerogeni), sigurno će vlasnik neto turističkog kompleksa biti drugi ili tko će biti njegov problem, jer će prvotni

...

Zabrinjavajuće je da su radnici i stanovnici Dugog Rata prošlog dana prosvjedovali pred načelnim Ministarstvom zaštite okoliša, a oni će se deseti godina razbole, umru od karinoma (aromatizirani ugljikovodici su kancerogeni), sigurno će vlasnik neto turističkog kompleksa biti drugi ili tko će biti njegov problem, jer će prvotni

...

Zabrinjavajuće je da su radnici i stanovnici Dugog Rata prošlog dana prosvjedovali pred načelnim Ministarstvom zaštite okoliša, a oni će se deseti godina razbole, umru od karinoma (aromatizirani ugljikovodici su kancerogeni), sigurno će vlasnik neto turističkog kompleksa biti drugi ili tko će biti njegov problem, jer će prvotni

...

Zabrinjavajuće je da su radnici i stanovnici Dugog Rata prošlog dana prosvjedovali pred načelnim Ministarstvom zaštite okoliša, a oni će se deseti godina razbole, umru od karinoma (aromatizirani ugljikovodici su kancerogeni), sigurno će vlasnik neto turističkog kompleksa biti drugi ili tko će biti njegov problem, jer će prvotni

...

Zabrinjavajuće je da su radnici i stanovnici Dugog Rata prošlog dana prosvjedovali pred načelnim Ministarstvom zaštite okoliša, a oni će se deseti godina razbole, umru od karinoma (aromatizirani ugljikovodici su kancerogeni), sigurno će vlasnik neto turističkog kompleksa biti drugi ili tko će biti njegov problem, jer će prvotni

...

Zabrinjavajuće je da su radnici i stanovnici Dugog Rata prošlog dana prosvjedovali pred načelnim Ministarstvom zaštite okoliša, a oni će se deseti godina razbole, umru od karinoma (aromatizirani ugljikovodici su kancerogeni), sigurno će vlasnik neto turističkog kompleksa biti drugi ili tko će biti njegov problem, jer će prvotni

...

Zabrinjavajuće je da su radnici i stanovnici Dugog Rata proš